

Előfizetési árak:

Egész évre	12	frt.
Félévre	6	"
Negyedévre	3	"
Egy óra	1	"
— Egyes szám 4 kr. —		

Kiadóhivatal:
 Plitz Fer. Pál könyvnyomdája
 Nagybecskerek, Uri-utca 276. sz.,
 hová az előfizetések és a lap
 szétküldésére vonatkozó felszo-
 lamlások intézendők.

TORONTÁL.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

Szerkesztőségi iroda:
 Nagy-Becskerek,
 Zápolya-utca 1-ső szám
 hová a lap szellemi részét illető
 minden közlemény intézendő.

Hirdetések
 a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
 Azonkívül az összes hirdetési
 irodákban.

Megjelenik mindennap.
 vasár- és ünnepnapok
 kivételével.

Magyar fürdők.

Nagy-Becskerek, május 29.

Látogatjuk a méregdrága külföldi fürdőket, pedig éppen olyan gyógyhatásuakkal birunk itthon is!

Az ország gyöngyének, kincses Balatonnak kultusza többé nem eszmény, mely után esengve sóvárog az egész Dunántul, főként pedig az a százezer ember, kik egykor, míg a filo-széra le nem tarolta a partvidékek 20,000 holdnyi szálló-édenét, boldogan éltek itt nemzedékről-nemzedékre, most pedig kétségbeesve keresnek mendeiket Szlavóniában, Amerikában. Nem eszmény többé a Balaton kultusza, hanem nemzetgazdasági program, melynek megvalósításán lázas erővel dolgozik immár sok jeles vezérember s teli örömmel, lelkesedéssel és bizalommal osztozik e nagy munkájokban az egész partvidék. Lassanként visszazáll a kétségbeesettek szívébe a remény; leteszik a vándorbotot és ismét csákányt-kapát ragad a földmives, hogy kiereszszakolja megélhetését a kiégett kráterek lejtőin.

A rekonstruálás nagy műve pár év óta tart már. Somogy-, Zala- és Veszprém-megyék törvényhatóságai egyaránt felkarolták az ősök által annyi századon át elhanyagolt Balaton-kultusz ügyét. A partvidéki sajtó állandó propagandát szervezett és tart fenn munkára lelkesítve, biztatva, tanácsal istápolva a parti községek népeit. És örvendetes jelenség, hogy a „Dunántuli Kultúregyesület” is zászlajára írta immár a magyar beltenger kultuszát. Partvidékszerzte fürdői fiókegyleteket szándékozik szervezni, melyek az illető vidék speciális munkaprogramját megállapítván, azt a D. K. E. aegise alatt meg is valósítandják. A Balatonpartvidék teljes bizalommal tekint a D. K. E. vállalkozása elé, mert tudja, hogy néhány ezer forint-

nyi segélyvel is áldásos tevékenységet fejthet itt ki.

A munkaprogrammá valósult kultusz-eszmény két irányban igényel itt munkát s tényleg így is foly a rekonstrukció műve. Az első az, hogy kenyeret kell adni a kivándorlófélben levő népnek; rekonstruálni kell a szőlőket. A második az, hogy minden parti község külön balatoni fürdőhelylyé emeltessék, hogy a klimatikus partokon üdülést, egészséget kereső idegenek idevonása által a forgalom s ezzel a parti lakosság jóléte hatványoztassék.

Ami a munkaprogramm első részét illeti, e téren már tul vagyunk a kezdet nehézségein. A partok mentori vidékszerzte fiókéra ellen védekező egyesületeket alakítottak s míg a Badacsony lejtőin széké-neggel védekeznek, a tulsó somogyi partokon pedig gróf Széchenyi Imre, a fáradhatlan erélyű kormánybiztos aegise alatt már sok holdnyi homoki szőlő virult fel, addig Kenesétől Almádi, Csopak, Balatonfüred partoldalai Zánkáig már jórészt amerikai szőlőtelepekkel rekonstruálvák s egyetlen ily telep, Sáner János csopaki szőlő-telepe évente több százezer gyökeres amerikai alanyval és oltványval látja el a szőlőket rekonstruáló parti gazdákat. Még néhány év s újra zöld köntöst ölt a borvidék s ismét százezer nyi hasznót hoz a most alig tengődő parti lakosságnak.

A munkaprogramm másik része, a fürdőélet fejlesztése még óriási arányokban foly szerzte a partokon. Évenként rengeteg pénzösszeget fektetnek a parti fürdők vállalataiba s a nélkül, hogy egymás közönségét elvonni törekednének, — hiszen az egyes fürdők törzsvendégeit, kik egy-egy helyen megszerették a fürdőzést, még orvosi rendelet sem képes onnan elvonni, — tavaly óta valóságos versenyezve láttak a munkához, hogy a fürdőző publikum minél több jogos igé yét kielé-githessék. Ilyen jogos igény pedig fölös-

számmal akad még a Balatonpartokon. A fürdők főkélléke, a hős, árnyas fasorok, pormentes tiszta lég, bizony még csak Balatonfüreden van meg. A balatoni metropolis pedig nem 1-2 év, de évtizedek óta fírad már ez irányban s az idén is nagyban szaporította fenyves parkját. Balatonfüred a szobák, sőt az étkezés árát is az él- és utószezonban 50, a főszezonban pedig 35 százalékát szállította lejjebb. Ez intézkedés lehetővé teszi, hogy a Balatonfüreden nyaraló fürdővendég nem kénytelen többet költeni, mint otthon. S ez a cél. Mert minden fürdő főcéljának annak kell lenni, hogy a fürdő-élet ne tegyen különbséget a családok költségvetésében. Csak így lehet népszerűsíteni a fürdőéletet, nagy és állandó közönséget vonzani a fürdőkbe és általal fejleszteni a közegészségügyet és emelni a nemzetgazdaság e nagy jövőjü ágát.

Keszthely helyes nyomon járt, mikor maga a város vette meg a balatoni fürdőt s azt egy új szigetfürdővel szaporította, nagy parti vendéglőt épített; szóval a városi vagyonná tett balatoni fürdő emelésére mindent elkövet. Leszállították még a 15 és 10 krajczáros fürdődíjakat is, és a hónapos szobák kiadását hatóságilag ellenőrzik, hogy magas árakat ne követeljenek.

Badacsony, Boglár, Kenese, Almádi egyaránt parkiroz, nagyobbitja a fürdőket, Siófok pedig épp most tesz óriási erőfeszítést, hogy a munkátlan elszalasztott fél mulasztását pótolja. A részvénytársaság ugyanis, mely félmilliót fektetett a „Sio” és „Hullám” bérházakba, melyekben 96 szoba van, továbbá a parti vendéglő épületbe, ujabban az eddigi fürdőt is megvette, 40 kabinnal megtoldotta s ezenkívül 15 külön csoportfürdőt állított 45 kabinnal s az esztendei toló fürdőköcsik mintájára Veszprémben több ily vízi kocsi bódét csináltatott. A veszprémi kápta-

A „TORONTÁL” TÁRCZÁJA.

A kuruzslók.

Franciaország valamely departementjában történt. — Egy szatócset kuruzslás miatt az illetékes bíróság elé cizálnak a környékbeli orvosok, kik rengeteg adatot gyűjtöttek egybe ellene.

— Igaz-e? — kérdi a bíró — hogy önnek egész kiterjedt prakszisa van, gyógyít mindenféle betegeket?

— Igaz; — felelé a vádlott.

— S hogy meri ön ezt tenni, jól tudva azt, hogy csak diplomatikus orvosnak van megengedve a gyógykezelés?

— Hisz kérem, én diplomatikus orvos vagyok!

— Ugyan kíváncsi vagyok oklevelére — szólott gunyosan a bíró.

— Tessék.

Evvel átnyújtá szabályszerűen kiállított orvosi diplomáját.

— Már most azt nem értem, hogy miért gyógykezel ön mint kuruzsló, holott orvosi oklevele alapján szabadon praktizálhatna?

— Kérem bíró ur. Eddigél bárhol telepedtem le, mint orvos, az éhenhalás fenyegetett, így végkép lemondva pályámról, egy kis szatócset üzletet nyitottam. Mihamarább alkalmam nyílt vevőimnek orvosi tanácsokat, házi szereket ajánlani, végre oly hirre jutottam, hogy igen jövedelmező orvosi praksziára tettem szert, okulva azonban a multakon, a viláért sem árultam volna el, hogy végzett orvos vagyok . . .

„Si e non vero bene trovato.” Régi tapasztalatuk az orvosoknak, hogy ha az ő betegek gyógyulnak meg ebben a közönség semmi csodálni valót sem talál, egészen természetes dolognak tartja. Ellenben gyógyítson meg valakit egy

kuruzsló, országvilágra terjed a hire s csak úgy öznölk hozzá a publikum.

A közönségre nagyon ráillik e részben is a latin közmondás: „Mundus vult decipi” s bizony nem igen lehet itt mást tenni, mint reahagyni, „ergo decipiatur”. Vannak azonban esetek, hol ha tenni nem is igen lehet, elhallgatni még sem szabad.

A mi köznépünk műveltsége koránt sincs olyan, mint a művelt nyugaton, tehát sok esetben vezetésre szorul, másrészt Magyarországra nem 10 frt egy orvosi vizit ára, mint Angliában, hanem 20-50 kr., sőt a szegény ingyen kap gyógykezelést minden községben — s ingyen gyógyszer.

Tudva ezt a körülményt, tudva másrészt azt, hogy a kuruzslás részint közvetlenül ártalmas anyagok nyújtása, részint közvetve a gyógykezelésre alkalmas idő elmulasztása által mennyi kárt okozhat; első sorban kötelessége nemcsak az orvosnak, de a lelkeszek s tanítóknak is, felvilágosítani a népet a kuruzslás s babonáskodás s az orvosi gyógykezelés előnyeiről.

Minő fontos dolog ez kivált nálunk, hol 5%-a pusztul el a szülötteknek 5 éves korukig. Hány csecsemőt, ki állítólag szemverésben szenved — pedig bélhurujta van szegénykének — kinoznak, itatnak mindenféle undok folyadékokkal s csak haldokolva viszik az orvoshoz, midőn már késő minden segítség, jóllehet idejekorán meglehetően volna menteni.

Ha tehát megrovandó már az is, mikor a nép vezetői, lekipásztorai nem igyekeznek e részben a híveket felvilágosítani, mennyivel inkább megrovandó, ha egy lelkesz magamagát vagy környeztetét kuruzslóval gyógyíttatja.

A nevek említése nélkül, mert nem támadás, hanem felvilágosítás a célom, elmondom az esetet.

Az x-i plébános gazdasszonya eltörte a kezét, a községi orvos bekötözte. Alig futamo-

dott el a hire a községben az esetnek, mindenki a hirhéd csotrakó kuruzslót X-ről ajánlgatta s tele beszélték az asszony fejét, hogy nagy bajt okozott magának, mert keze másképp össze nem forr, ha csak a hirhéd csotrakó nem igazítja össze.

Az asszony a beszédre, plébános uram gazdasszonyára hallgatott s körülbelül 10-ik napra elküldött a csotrakóért, nagy épülésére az orvosoknak. Ez a már összeforrt készült csontokat széjjelhuzgálta, majd újra bekötötte s nagyképpen biztosította az asszonyt, hogy most már semmi baj sem lesz.

Szerencsére csakugyan nem történt egyéb baj, minthogy a gyógyulás pár héttel később következett be, mintha az első kötést rajta hagyják.

Legérdekesebb azonban a dologban, hogy a plébános ur hivatalos pecséttel ellátott bizonyítványt állított ki a kuruzsló részére — midőn ez a járásbírósnál fel lett jelentve — hol konstatálva a „helytelen orvosi gyógykezelést”, a kuruzslót mint az „emberiség áldásos jötevőjét” említi.

Ha az illető orvos műhibát követett el, rendelkezésére áll akárhány orvos, ki azt egyrésztől igazolja, másrésztől a hibát helyrehozza.

De a plébánia hivatal, mint olyan, nem illetékes sem a műhiba konstatálására, sem a kuruzslóknak elismerő bizonyítványok osztogatására.

Szerencsére ez az eset egyedül áll eddigéle s reméljük, hogy folytatása nem lesz.

Mert az a jó s rossz időben, éjjel-nappal fáradozó, egészségét számtalanszor koczkáztató, rosszul javadalmazott szegény falusi orvos, bizonyára nehéz hivatása közben humanus működéseért támogatást várhat a lelkesztől, nem pedig azt, hogy a kuruzslót partolja.

lantól kibérelte az eddigi fürdővendéglőt is, beszerzett 12 csónakot s igen szépen parkirozta a partot. Végtelen nagy hiba volt a telet fel nem használni a most folyó földmunkára. A déli vasutnak egy 40 teherkocsiból álló vonata naponta 8 forduló földet hord a bérházak és a villasor közt elterülő ingovány betöltésére. Óriási költség és óriási munka ez. Minden egyes vasuti kocsi fuvardíja 50 kr., minden földhányó munkásdíja 80 kr.—1 frt 20 kr. Ilyen munkás pedig három hó óta 500 van állandóan alkalmazva. A mostani rengeteg költség felét megtakaríthaták volna, ha a munkát a télen végeztetik, mikor 40 kr. volt a napszám. Az intéző Glatz általán roppant erélyvel viszi keresztül a munkálatokat; baj csak az, hogy összes főbb alkalmazottai külföldiek.

Ha még konstatáljuk, hogy a „Balaton-tavi Gőzhajózási Társaság“ 12 új hajójáráttal szaporította a menetrendet egyben jelezzük, hogy a Stefánia-yacht-egylet új vicecomodora Ádám Károly a vitorlás és evezős hajók sportját — a díjak majd fele részével — népszerűsíteni törekszik: a balatoni fürdőélet ezidei évadjának a legszebb sikert jósolhatjuk.

Balatonfüred már kibontotta a zászlót, ott már ünnepélyesen megnyitották a fürdőt.

Adjon isten áldást a derék munkára!

Szenzációs hírek. A „Magyar Hírlap“ egy idő óta szenzációs híreket közöl. E hírekre vonatkozólag a P. C. illetékes helyről fel van hatalmazva annak kijelentésére, hogy mindaz, amit a „Magyar Hírlap“ a „má“ alkalmazottai számára az igazgatóság által állítotag már megállapított és a miniszter ur, ő excellenciájához felterjesztett új szolgálati rendtartás és illetmény-szabályzás dolgában közöl, figyelmet egyáltalán nem érdemel, mert azokban csak annyi a való, hogy az igazgatóság az említett rendtartás és szabályzás átdolgozásával tényleg foglalkozik, mindaddig azonban csak az átdolgozással megbízott titkárság javaslata készült el, melynek a nevezett lap szerkesztője valami uton-módon birtokába kerülhetett. A tervezettel még eddig az igazgatóság egyáltalán nem foglalkozott.

A függetlenségi párt bomlása. Sturmán György orsz. képviselő sok választó aláírásával Mezőhegyesről üdvözlő iratot kapott, amért azok sorába lépett, akik a függetlenség elvei mellett a szabadszelleme egyházpolitika hívei.

HIREK.

— Személyi hír. Daniel László alispán vasuti ügyben Budapestre utazott s onnan Kolozsvárra megy, a hol részt vesz br. Feilitzsch Berthold esküvőjén.

— Kinevezés. Rónay Jenő főispán az üresedésben levő megyei számvevői gyakornoki állomásra Poróczy Dezsőt nevezte ki és pedig végleges minőségben, miután nevezett az államszámviteltani vizsgát jó sikerrel már letette.

— A gör.-kel. pünkösdi ünnepére nem kedvezett úgy az idő, mint a katolikusokéra. Mindamellett a város külsején meglátszott, hogy lakosságának egy jelentékeny része ünnepet ül. A délelőtti folyamán úgy a gör.-kel. templomok mint azok környéke feltűnően élénk képet tártak fel. A szerb főtemplomban Pánits Lyubomir esperes pontifikált s a dalárda működött közre, a déli órákban pedig mozgalmas élet uralkodott a főutcán. Rég nem láttunk annyi szénfekete szemű keleti szépséget, mint ez alkalommal. Az ünnepelő gör.-keletiek délutáni kirándulásait azonban megzavarta a hosszantartó sűrű eső, a mely hirtelen zudult a városra. Lépten nyomon talákoztunk menekülőkkel, akiket a zápor szórakozási helyeikről bekergetett. Hanem a kőló házak annál nagyobb vigasság tanyáivá lettek s a szvirácok meghatóan szép, mélabus danája még az esti órákban is sok helyen kihallatszott.

— Magyarosodó községek. Temes vármegyében számos község neve egészen idegen hangzású, avagy idők folytán elferdítve lett. Mozgalmat kezdettek a községek tehát arra nézve, hogy neveik magyarosítsanak, vagy eredeti elnevezésük szerint helyesbítsenek. Eddig az alábbi községek kérték neveik következő változtatását: Stancsova — Stancsó-

falva, Kralovec — Temes Királyfalva, Janova — Margitfalva, Petrovoszello — Temes-Péterfalva, Duboz — Temes Doboz, Karlsdorf — Károlyfalva, Lagerdorf — Strázsa, Ablián — Csehfalva, Duplaj — Temes-Váralja, Izbistye — Verőd, Gattaja — Gátalja, K.-Szt. György — Kinostár-Szt. György, Klastrom Szt. György — Zárda-Szt. György, Kubin — Temes Kubin, Mőriczföld — Mőriczföld, Rittberg — Végvár, Sódia — Soósd, Bresztovác — Aga, Gája — Gálya, Kepet — Képes, Zagaicza — Fürjes, Osztrova — Temes-Sziget, O. és Uj Palánka — Palánk, Rettisova — Réthely, Freidorf — Szabadfalva, Berekuca — Berek, Grebenac — Gidóvár, Kudricz — Temes Kutas, Nikolinca — Miklós, Paulis — Pálos. Ezen névmagyarosítások közül a következők már a magy. kir. belügyminiszter által is jóváhagyattak: Stancsova — Stancsófalva, Kralovec — Temes Királyfalva, Janova — Margitfalva, Petrovoszello — Temes Péterfalva, Duboz — Temes Doboz. A többi névváltoztatások még jóváhagyva nem lettek.

— Házasrtos muzslyai. Kátai Ferenc muzslyai ember nem nagy barátja lehet az éjjeli csendnek és nem nagy tisztelője az asszonyi nemnek. Az éjjel ugyanis összejött az élte párjával és megakarta verni. Az asszony megszökött a dühös ember elől és bemenekült Palatin Imre házába. — A férje nyomom követte és az idegen hajlék alatt akarta a feleségét megrendszabályozni. Palatin utját állta és védelmére kelet az asszonynak, de vesztére tette, mert Kátai most már ő ellene fordult és úgy agyba főbe verte, hogy kórházba kellett szállítani.

— Jókai ünnep „Senki sziget“ én Kubinban mozgalom indult meg Jókai Mór 50 éves írói jubileumának megünneplése iránt. A jubileumot a közeli Osztrován, a Jókai „Arany ember“ ében megörökített „Senki sziget“ én akarják méltóan megünnepelni. Valószínűleg népünnepet és színelőadást rendeznek, mely alkalommal az „Arany ember“ első felvonását adják elő magyar német és szerb nyelven.

— Uj miniszteri tanácsos. Ö Felsője dr. Gaál Jenő országgyűlési képviselőt és az aradi kereskedelmi kamara titkárát a kereskedelmi miniszteriumba miniszteri tanácsossá nevezte ki. Dr. Gaál Jenő a nemzeti párt tagja s 1878 óta vész részt az országgyűlésen, a hol nemzetgazdasági és pénzügyi kérdésekben több figyelemre méltó beszédet mondott. Mint az aradi kereskedelmi kamara titkára is husz év óta működik s évi jelentései szakkörökben mindig figyelmet keltenek. A kereskedelmi miniszterium Gaálban tehát kitűnő erőt nyer s mint hírlík, a külkereskedelem ügyeinek ressortját fogja átvenni. Gaál tudatta a nemzeti párt elnökevel, hogy kinevezetése folytán a pártból kilép s egyben letette mandátumát is.

— Tisztviselő-telep Szegeden czimvel a „Sz. N.“ a következőket írja: A szegedi vasuti leszámoló hivatal tisztviselői körében mozgalom indult meg, hogy Szegeden egy tisztviselői telep létesüljön. A lakásviszonyok, melyek Szegeden épen a tisztviselőkre nézve tagadhatatlanul kedvezőtlenek, indították a vasuti hivatalnokokat arra, hogy az eszmét megpendítsék s az immár a megvalósulás felé közeledik. A létesítendő tisztviselő telep intézői összeköttetésbe léptek egy fővárosi pénzügyi osztállyal, mely hajlandónak nyilatkozott a vállalat finanszírozására. A tárgyalások hosszabb idő óta folynak s csekély különbségek választják el még csupán az eszmét a megvalósulástól. Így többek között differenciát képez a számításban az a kérdés, hogy Szeged város tól lehet-e remélni olyan támogatást, amilyent a város más közcélú építkezéseknél nyújtani szokott, hogy t. i. ingyenes vagy legalább olcsó háztelkeket bocsátana a vállalat rendelkezésére. A szegedi tisztviselőtelep a budapesti mintára létesülne, helyét a mozgalom intézői a Tisza Lajos-körút beépítetlen telkein nézték ki. A tisztviselők, ha mérsékelt áron lehetne megváltanak a területet, a pénzügyet pedig megfelelő épületeket emeltetni, melyek alkalmas lakásokká volnának berendezhetők. Tény az, hogy Szegeden a nagyobb lakások kis számmal állanak rendelkezésre, a kisebb lakások pedig minden kényelem nélkül valók és különösen a központban méregdrágák. Ez okból csakugyan kívánatos volna, ha a város kellő támogatásban részesiten, a tisztviselők méltánylást érdemlő törekvéseit.

— A délvidéki magyar szini szövetke- zethe tudvalevőleg Fehértemplom város is be akar lépni. A város intelligenciája — élén a „Társaskör“ — melegen öhajítja ugyanis, hogy Fehértemplom város minden évben 4—6 hétre egy jól szervezett magyar színtársulatot kapjon, s ezért csatlakozni öhajjt a Lugos, Versecz és Pancsova városok által megalakított délvidéki magyar szini szövetkezethez. A fehértemplomi szinügyi bizottság segélyt kérvén Temes vármegye közönségétől, az állandó választmány elhatározta, hogy a vármegye közönségének ajánlani fogja, miszerint 100 forint évi segélyvel támogassa a hazafias czélt.

— Lelketlen testvér. Viszataszítóan rutinet foglalkoztatja Szeged közönségét. Egy T. M. nevű pénztári tiszt furfangos módon akarta rászédni földmives testvérét. A földmivesnek ugyanis 1500 frtnyi értékű ingóságát adótarozás terhelte. Az árverés kitűzése előtt a szegény ember kifizette tartozását, de erről a pénzügyigazgatóság az ügyészt nem értesítette s ez utóbbi az árverést megtartotta. Az árverésnél jelen volt T. M. pénztári tiszt is, aki eltitkolta, hogy az árverés foganatosítása szabálytalan és farizeus képpel könyörgött a venni szándékozónak, hogy ne árverezzenek a földre, mert ő azt megakarja venni és visszaadja bátyjának. Így is történt, csak hogy a lelketlen testvér nem akarta a földet visszaadni. A károsult földmives ember, ki teljesen ártatlanul, minden kigondolható ok nélkül vesztette el birtokát, zsarolás miatt tett fenyejtő följelentést uri testvére ellen a törvényszéknél. Az ügyész hat ivre terjedő fegyelmi följelentést tett a szegedi polgármesternél T. M. pénztári tiszt ellen és ebben van elmondva e csunya esetnek itt leirt története.

— Jegyzői tanfolyam. Torontálmegye példájára immár általános az öhaj, hogy állítsanak fel jegyzői tanfolyamokat. Így a temesmegyei községi és körjegyzők együletének beadványa folytán a vármegye állandó választmánya elhatározta, hogy ajánlani fogja, miszerint a vármegye közönsége írjon fel a belügyminiszterhez, hogy a jegyzői tanfolyamok szervezése alkalmával Temesvárott jegyzői tanfolyamot állítson fel.

— Hat éves gyermek delirium tremens- ben. Borzalmas eset történt B. Ujfaluiban, mely szomorú illusztrációja annak, hogy a nép nem akarja belátni, mekkora veszedelem keletkezhetik abból, ha gyermekét pálinkával itatja. Egy b. ujfalvi fuvaros ugyanis anyyira rászoktatta a hat éves fiát a pálinkára, hogy a gyermek eljárt apjával a kocsmákba és együtt itták az emberirtót. Legutóbb is versenyt ittak a többi fuvarossal s az apa még dicselkedve mondogatta: „Lassátok ebből lesz még ember!“ Már is hogy bírja! Hazamenet a gyereket a kocsin ölmönhez álom fogta el. Teljesen öntudatlan állapotban érkez haza, a hol szörnyű erővel tört ki a delirium tremens, heves görcsök fogták el, úgy hogy az előhívott orvos már nem segíthetett rajta. A szegény gyermek kiszenvetett. A b. ujfalvi járásbírósg közbenjöttével megejtett törvényszéki boncolás konstátálta, hogy a gyermeknél a szesz italok mértéktelen élvezete a szívnek elzsírosodását okozta s ebből folyólag szívvelhűdés okozta halálát.

— Tágszívű szobaleány. A rendőrkapitány előtt egy csinos szobacizca azzal van vádolva, hogy alig lépett be egy házba szolgáltni, az első este 7 órakor már beeresztett egy bakát. A baka elment, 8 órakor beeresztett egy huszárt.

— Kérem, tekintetes kapitány ur — szült a szobaleány — én úgy szegődtem el, a gazdám megengedte, hogy bejárhat.

— Az mindegy, de hisz maga egész regement köztvitelt fogad.

— Kérem, kérem — szült erőlyesen és fölháborodva a szobacizca — az nem köztvités, az kérem tizede s.

A kapitány sietett helyreigazítani a tévedést és a mélyen megsértett regiment-cizciát 6 nai „ajzeletu areszt“ — re ítélte.

— Gyermekgyilkos anya. Holzinger Julia szépfaluasi szolgáló szivtelen módon pusztította el újszülött gyermekét. Hogy a szegényetől szabaduljon, az apró csecsemőt megfojtotta és elásta. A csendőrség azonban kiderítette a bűnös tettet és a járásbírósgához kísérte át a bűnös anyát, a ki szegényét hozza fel bűnös tette mentségül.

— A dráma vége. A zentai hitelbank sikasztó igazgatója, Kozics Aladár, kinek viselt dolgairól ismételtlen megemlékeztünk égési seibe belehalt. Sajátságos összejártsása a sorsnak, hogy csaknem ugyanazon órában meghalt Kozics Aladár nagyanyja is, a ki unokája esetét annyira szivére vette, hogy annak szegényét nem bírta túlélni. Az összeomlott bank ügyeit vizsgáló törvényszéki kiküldött immár alig tehet egyebet, minthogy a megkárosított feleket összeírja s konstátálja, hogy azok pénzéből mennyit tulajdonított el a fiatal bankdirektor, a ki ily szörnyű véget ért.

— Magyar királyi államvasutak. (Legolcsóbb és legrövidebb utirány Olaszországba, főképp Rómába és Nápolyba) A legolcsóbb és legrövidebb utirány Olaszországba, főképp Rómába és Nápolyba Fiume—Anconán át vezet. A gőzhajón Fiuméből—Anconába és Velenczébe, valamint viszont a következő menetrend szerint közelednek. Indulás Fiuméből—Anconába, csatlakozásban a Budapestről 2 óra 20 perczkor délután induló gyorsvonathoz minden vasárnapon és csütörtökön, 7 óra 30 perczkor reggel; érkezés Anconába ugyanazon napon 7 órakor este. Indulás Anconából—Fiumeba

minden kedden és pénteken 8 óra 30 perczkor este, érkezés Fiuméba másnap reggel 8 órakor. Indulás Fiuméból—Velenczébe minden vasárnapon délután 4 órakor, érkezés Velenczébe másnap 6 órakor reggel. Indulás Velenczéből—Fiuméba minden kedden 7 órakor este, érkezés Fiuméba másnap 9 órakor reggel. Azon hajók, melyek Velenczéből—Fiuméba közlekednek, időnként Pizanót is érintik, mely esetek a velencei hirlapokban és a Szent Markus téren külön hirdetésekkel fognak mindenkor közzétetni. A fentebbi utirányokon közvetlen menetjegyek adatnak ki Budapestről—Anconába és Velenczébe, valamint viszont is a következő mindkét uton egyenlő áron gyorsvonatoknál I. osztály 14 frt 60 kr., II. oszt. 12 frt. Személyvonatnál I. oszt. 13 frt, II. oszt. 10 frt 80 kr., III. oszt. 7 frt. Olaszországba utazó közönség tájékoztás czéljából még figyelemztetjük, hogy a fiúmei—anconai irányon át az utazás. Budapestről Rómába: gyorsvonattal az I. osztályban 31 frt 90 kr., a II. osztályban 24 frt 10 kr., személyvonattal az I. osztályban 28 frt 70 kr., a II. osztályban 21 frt 80 kr., a III. osztályban 14 frt 10 kr. Nápolyba pedig gyorsvonattal az I. osztályban 47 frt 10 kr., a II. osztályban 34 frt 90 kr., személyvonattal az I. osztályban 42 frt 60 kr., a II. osztályban 31 frt 50 kr., a III. osztályban 20 frt 50 kr. kerül. Bővebb értesítés a menetjegy-irodáknak nyervehető. — Budapest, 1893. május hóban. Az igazgatóság. Utánnomat nem díjaztatik.

Magy. kir. államvasutak. (Mérésékelt áru kombinált vasuti és hajójegyek az alduai vonalszakaszon át. Az aldui hajózás időtartama alatt, a magy. kir. államvasutak összes állomásairól Bázias vagy Zimonyon át Orsovára helyben, vagy Bázias Orsován vagy Zimony Orsován át emittett vasut bármely állomására vagy viszont kombinált vasuti és hajózási mérsékelt áru közvetlen menetjegyek adatnak ki, melyek áraiba a hajóvonalal megszakított egyes vasuti vonalak használatáért a vonat nemnek megfelelő rendes díjszabászerű menetdíjak, a belgrád-orsovai és bázias-orsovai hajóvonal használatáért pedig a következő leszállított díjak számítottak, olyképen azonban, hogy a kombinált jegy összárával a rendes hajódíjak minimális összege mindenkor eléressék.

A mérsékelt hajódíjak a következők:
Belgrád Orsova vagy viszont I. oszt. 3 frt II. oszt. 2 frt III. oszt. 1 forint. Bázias-Orsova vagy viszont I. oszt. 2 frt, II. oszt. 1 frt, III. oszt. 50 kr.

A vasuti díjjal felemelt hajóárak azonban csakélybek nem lehetnek, mint az alábbi rendes hajódíjak:

Belgrád Orsova vagy viszont I. osztály 5 frt 30 kr. II. o. 3 frt 20 kr. III. o. 2 frt 15 kr. Bázias Orsova vagy viszont I. o. 2 frt 90 kr. II. o. 1 frt 75 kr. III. o. 1 frt 15 kr.

A fentemlített kombinált menetjegyek Zimony és Belgrád között a vasuton (Temesváron át) nem érvényesek, minélfogva ezen vonalrész igénybevétele esetén ezért a rendes menetdíj — 60 kr. póttelék felszámítása nélkül — utánfizetés útján beszédekik.

A kombinált menetjegyek érvényessége 7 napra terjesztetik ki, mely időn belül az utazás Zimony, Bázias vagy Orsován minden további eljárás mellőzésével, továbbá a kombinációba bevont vasuti vonalak mindegyikén külön-külön szintén egyszer közbeszakítható, mely esetben azonban a jegy láttamozás végett az illető állomásfőnöknél bemutatandó.

Budapest, 1893. május hóban.
Az igazgatóság.
(Utánnomat nem díjaztatik.)

Táviratok.

Főrendiház.

A főrendiház ülése május 29-én.

Budapest, május 29. (A „Torontál” eredeti táv.) A főrendiház ma ülést tartott, melyen a tanítói fizetésekről szóló törvényjavaslat tárgyalása volt napirenden.

Gróf Zichy Nándor heves beszédben támadta meg a törvényjavaslatot, amire azonban gróf Csáky Albin vallás- és közoktatásügyi miniszter egy érvekben gazdag beszédben azonnal válaszolt.

Ezután Zichy Nándor szólalt fel, ismételve hangoztatván kifogásait a törvényjavaslat ellen.

Metiánú gör.-kel. püspök nemzeti-ségi szempontból kifogásolja a törvényjavaslatot, Szász Károly püspök pedig a törvényjavaslatok rendelkezéseit.

József főherceg uton.

Budapest, május 29. (A „Torontál” eredeti távirata.) Debreczenből távirják, hogy József főherceg szemle újában oda ér-

kezett. A főherceget a hatóságok, a város és megye intelligenciája fogadta. Gróf Degenfeld főispán hosszabb beszédet mondott, melyre a főherceg szívélyesen válaszolt. Megköszönte a gratulációkat, amiket fia eljegyzése alkalmával kapott, és kijelentette, hogy az ifjú főherceg hazáját hűn szerető magyar és az is lesz egész életében.

A szerb király.

Budapest, május 29. (A „Torontál” eredeti távirata.) Belgrádból jelentik, hogy Sándor szerb király általános amnesztiát adott azoknak, kik anyja száműzetésekor fegyveresen ellenszegültek. Az amnesztia úgy a liberális, mint a radikálisok körében általános örömet okozott. Ugy veszik, mint a fiatal király jószívének jelét.

Beszámoló.

Budapest, május 29. (A „Torontál” eredeti távirata.) Gróf Károlyi Gábor tegnap délután beszámoló beszédet tartott Czegléden. Vele együtt leutazott a kerületbe Eötvös Károly és több függetlenségi képviselő társaságában. Gr. Károlyi azt fejtegette, hogy nincs szüksége programbeszéd mondására, mert ma is olyan elvekért küzd, a minőket megválasztása előtt fejtegetett. A pártválságról azt mondta, hogy az tisztázta a helyzetet. Vannak, a kik megtagadták a párt sarkalatos eivait, de a liberalizmusnak győznie kell. Ezután Eötvös Károly lépett a szószékre és azt fejtegette, hogy az új párt független-liberális irányt követ. Este nagy banket volt a képviselők tiszteletére.

E. M. K. E.

Budapest, május 29. (A „Torontál” eredeti távirata.) Az E. M. K. E. tegnap tartotta meg nyolczadik rendes évi közgyűlését Deésen. Az ülést gróf Bethlen elnök nyitotta meg, beszédében erősen hangsúlyozván az egyeslet nemes hivatását. Ezután Sándor József főtitkár számolt be az 1892—93. év eredményéről. A jelentés kiemeli, hogy az E. M. K. E. vagyona ez év május elsején, készpénzben, értékpapirokban, földbirtokban, bérházban stb. egy millió kétezer 606 forint 35 kr-ra rug. A készpénzbevétel a múlt évben összesen 90 ezer forintot tett ki, amelyből 54.384 forintot tőkésítettek, míg a többit egyesületi segélyekre, akcióra s kiadásokra fordították. Az összes örökös és alapító tagok száma 16.818. Az Emke évenként — persze csak egyelőre — 50 ezer forintot költ el nemes czélra. Ezután gr. Apponyi Albert és Horváth Gyula tartottak beszédek. Este a színházban diszeldadás volt, melyen különösen Kovács Gyula, Nádai és Márkus Emilia részesültek óriási tetszésben. Este fáklásmenet volt, melylyel a fáradhatlan elnököt tisztelték meg.

Fiáth főispán.

Budapest, május 29. (A „Torontál” eredeti távirata.) Fiáth főispán, aki Pozsony megye és Pozsony város főispánjává lett kizemelve, kijelentette, hogy ragaszkodik jelen állásához. Fiáth ugyanis most Fejérmegye főispánja.

Bécsi löverseny.

Budapest, május 29. (A „Torontál” ered. távirata.) A bécsi löversenyen tegnap óriási közönség vett részt. Általános meglepetéssel végződött az 50.000 forintos Derby díjért való küzdelem. A nagy közönség ugyanis leginkább „Märchen” és „Virad”-ban bizott s azok egyideig jól tartották ugyan magukat, de egyszerre előretört a Keczer Miklós és Battyányi Elemér gr. lova: Gourmand és könnyen győzött. A többi versenyeken szintén a magyar lovak arattak dicsőséget.

A bolgár kérdéstről.

Budapest, május 29. (A „Torontál” eredeti távirata.) Az orosz czár a moszkvai ünnepek alatt manifesztumot fog kibocsátani a bolgár kérdésre vonatkozólag. — Föltűnést kelt az orosz hadügyminiszternek az a rendelete, mely május 27-ke előtt minden katonai orvosnak megtagadja a szabadságot, mert minden pillanatban mozgósítás rendeltethetik el.

REGÉNY-CSARNOK.

RAOULA.

Írta: Horváth Vilma.

(12-ik folytatás.)

XI.

1836-ban ment atyám még mint nőtlen ifju ember utazásaira.

Előkelő régi magyar családból származó, misem hiányzott önkény, szeszély s pazar hajlaminak eleget tenni.

Atyja az öreg Rozgonyi, büszke családja s ősi birtokaira, semmit sem mulasztott, mi az akkori ifjuság fényes neveléséhez tartozott volt; — de az ifju jellemére nem fordítva nagy figyelmet, a fölösleggel megelégedé s szabad tért engedett fia könnyelműségének.

Atyám kitűnően élt kölföldön, iszonyu pénzt költött, a legszebb ritkaságokat küldve hazájába, mit nagyatyám tiszteres kamatokkal vett át.

Utazásai alatt megismerkedék anyámmal, ki mint árva nagynénje védelme alatt utazott hazájába Velenczébe vissza.

Szépsége mély hatást gyakorolt atyám oly könnyelmű szívére, s határozata egy pillanat műve volt.

Pár hét múlva megkeré kezét, melyet megnyernie nem volt nehéz, — az ifju leány már hajlamot érzett hozzá; feltűnő szép külseje, eszes, kellemes modora elkábiták őt; — míg Giovanna néni szintén könnyen volt megnyerhető, mert azon időben kölföldön csupán azon szó „magyar” már a legjobb, legnemesebb sejteté; s különben is örült azon felelősségtől felmentetni, mit egy ifju rokon védelme megkíván.

Midőn atyám ifju nevével az atyai háznál megérkezett, az öreg ur felháborodott, minden szép reményeit így megsemmisítve látni. — midőn ő fiának már maga választotta magyar nemes családi nőt. Az öreg aristocrata haragja ezen váratlan csalódáson oly mérséketlen volt, — hogy végkép elűzé az ifju párt házából, sőt a házasságot megsemmisíteni kíváná, mi ugyan akkor nem sikerült, miután az ellenkezés által atyám szerelme az imádásig fokozódott anyám iránt.

Atyám akkor csak 20 éves lévén, még eddig atyja kegyeiből, s annak vagyonából élt, így tehát kénytelen volt ezentul anyám öröklését költeni, mi 100,000 frtból állt.

Igy telt el néhány év, mialatt szegény anyám csak rövid ideig volt boldog, mert atyám könnyelmű, állhatatlan ingatagsága gyakorra kíméletlenül tört ki; — helyzetével elégedetlen lévén, terhére vált minden, mert rövid idő alatt anyám vagyona is elfogyott. Most ismét felszólítá atyját. De hasztalan, mert az öreg Rozgonyi állandó maradvá haragjában, fiának egy föltételt szabott ki, hogy neje s gyermekétől váljon, ekkor helyzetén könnyíteni fog.

Még fél év hiányzott atyám nagykorúsághoz, hol az atya törvény útján is kénytelen lett volna fiának vagyona egy részét kiadni. — De miként tölteni ezen hosszú fél évet a már gyűlölt családjában vagyon nélkül, telve adóssággal? — Ehhez több feláldozó szellem, több szerelem nevéhez, s kevesebb önzés szükséges volt, mint atyámban volt.

Azon korai házasság, mely ugyszólván két gyermeket, egy 16 s egy 20 évest kötött össze, hol az egyik állhatatlan, a másik még képtelen a kormányzásra, — lehet gondolni, hogy ily összeköttetés hosszasan nem boldogíthatott egy atyámmal hasonló férfit, ki a szabad, féktelen, könnyelmű életnek engedé át örömeit magát, mint családjá boldogításának.

Én akkor még alig három éves, tökéletes képmása valék anyámnak, de soha se szeretett gyermeke atyámnak, kit ferde nevelése önzővé alakította; és így minden nehézség nélkül beiegyezve az öreg ember feltételeibe, egy napon látszólagos rövid utazás ürügye alatt bennünket végkép elhagyott, pár hónap múlva néhány sort írva nevének:

„A kötelesség parancsolja — atyámnak talán utolsó életszakában, gyermeki ápolat s szeretetemet bizonyítani; — történiék javulás vagy halála — úgy mindenesetre hozzatok visszatértek.”

Ezekhez hasonló hideg sorokban felemlíté, hogy vesztett vagyona miatt ne aggódják anyám, mert idővel kipótolatik. — Ezen oly didég, szivtelen sorok voltak neje számára az egyedüli vigasza, — ez áldása elhagyott gyermekének.

Szegény anyám az örüléshez közelge, midőn magát megcsalatva látá azon férfitől, ki érdemtelennül első szerelme minden erejét még mindig bírta.

Anyám hevesen szorita szenvedő szívéhez, s mérséketlen fájdalma a könyvek özönében tört ki.

(Folytatása következik.)

Felelős szerkesztő: Dr. Brájler Lajos.
Főmunkatárs: Hoitsy Jenő.

